

Kirje

6.4.2023

VN/32366/2022
VN/32366/2022-YM-7

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristöministeriön lausunto Valassaarten kalastuskiellosta

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) on tiedustellut ympäristöministeriöltä luonnonsuojelulain näkökulmasta tulkintaa Valassaarten-Björkögrundenin yksityisen luonnonsuojelualueen (YSA107108) rauhoituspäätöksen suhteesta kalastukseen.

Valassaarten alue on rauhoitettu yksityismaan luonnonsuojelualueena vuonna 1934 ja Björkögrunden 1948. Ne on myöhemmin yhdistetty vuonna 1974 päätöksellä (YSA107108). Alueella on rauhoitussäännösten mukaan kielletty mm:

- Eläinten metsästäminen, tappaminen tai pyydystäminen.

- Maihinnousu ja oleskelu vesialueella lähempänä kuin 100 m rantaviivasta 1.5.–31.7. poikkeuksena merkityt väylät ja seuraavissa kohdissa merkityt alueet.

Riippumatta edellä olevista määräyksistä, on Björköbyssä vakituisesti asuvilla henkilöillä kuitenkin oikeus:

- Kalastaa ja nousta maihin kaikkialla alueella sekä teltailla puuta kasvavilla saarilla kuitenkin niin, ettei lintujen elämää häiritä pesimäaikana.

- Mikäli kalastuksen vuoksi on välttämätöntä, hakata puita, ottaa kiviä sekä tarvittavia oksia.

Lausuntopyynnössä on pyydetty huomioimaan, että osa yksityisen luonnonsuojelualueen mukaisesta alueesta on valtion yleistä vesialuetta. Björköbyn osakaskunnan ja valtion maiden rajankäynti tehtiin vuonna 1977. Lausuntopyynnössä todetaan, että tiedossa ei ole syytä sille, miksi valtion yleinen vesialue sisällytettiin rauhoituspäätökseen, joka tehtiin rajankäynnin jälkeen, mutta ilmeisesti kyse on inhimillisestä virheestä.

ELY-keskus on tiedustellut ministeriön näkemystä siitä, miten rauhoitusmääräyksiin sisältyvää eläinten tappamiskieltoa tulisi tulkita, eli voidaanko katsoa, että luonnonsuojelulain mukaisella rauhoituspäätöksellä on voitu rajoittaa kalastusta sekä tiedusteltu, miten tämä kielto suhteutuu vuoden 1996 luonnonsuojelulain (1096/1996) säätämiseen, jossa sallittiin kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa kalastus kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti (14 §) sekä muu kalastus alueen hallinnasta vastaavan luvalla (15 §).

Vastauksessa on pyydetty tarkastelemaan tilannetta erikseen Björköbyn osakaskunnan ja valtion omistamalla alueella.

Lisäksi ELY-keskus on pyytänyt ympäristöministeriöltä kannanottoa seuraaviin kysymyksiin:

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

- Onko luonnonsuojeluviranomainen voinut tehdä rauhoituspäätöksen myös valtion vesialueen osalta?
- Onko ELY-keskuksella lähtökohtaisesti edellytyksiä myötää luonnonsuojelulain 24 § 4 momentin mukaista poikkeuslupaa kalastukseen, mikäli luontoarvot, kuten alueen linnusto ei siitä häiriinny?
- Mahdollisuus ratkaista kalastukseen liittyviä kysymyksiä Merenkurkun valtionmaiden luonnonsuojeluasetuksen valmistelun yhteydessä.

Lausunto on pyydetty toimittamaan 30.12.2022 mennessä.

ELY-keskus on pyytänyt asiassa lausuntoa kalastuksen osalta myös maa- ja metsätalousministeriöltä ja sen on toimittanut asiassa lausuntonsa 27.12.2022.

Luonnonsuojelun raja suhteessa valtion vesialueeseen

Ympäristöministeriön lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola on pyytänyt ELY-keskusta hankkimaan arkistosta alkuperäiset suojelun perustamista vuosina 1934 ja 1948 koskevat asiakirjat ja pyytämään maanmittauslaitokselta selvityksen kiinteistöjen muodostuksesta. Suvantola on lisäksi pyytänyt maanmittauslaitoksen selvityksen jälkeen vielä selvittämään maanmittauslaitoksen 3.2.2023 päivätyssä lausunnossa epäselväksi jääneen seikan ja ELY-keskus on toimittanut kyseisen selvityksen sähköpostitse 6.3.2023.

Maanmittauslaitos on lausunnossaan 2.3.2023 todennut, että kun Björkögrundenin yksityinen suojelun alue perustettiin vuonna 1934 ja Valassaarten yksityinen suojelun alue vuonna 1948 osakaskunnan ja valtion vesialueen rajaa ei oltu määritetty. Myöskään kartoilla suojelun rajaa lännessä ei ollut osoitettu kartalla. Päätöksessä todettiin, että länsirajan muodostaa avomeri. Päätöksestä saa käsityksen, että lännessä suojelun rajaa ulottuu Björkön kunnan vesialueen rajaan. Tämä raja määritettiin vasta vuonna 1976 (rekisteröity 13.4.1977, toimitusnumero 27:105). Raja ei myöskään ole pysyvä maankohoamisen vuoksi. Maanmittauslaitos on todennut johtopäätöksensä, että luonnonsuojelun rajan on katsottava kulkevan maanmittaustoimituksessa 27:105 todetussa paikassa.

Ympäristöministeriö toteaa, että yksityinen luonnonsuojelun alue on voitu perustaa vain yksityisen omistuksessa olevalle alueelle ja muun alueen osalta päätös on mitätön. ELY-keskuksen on aiheellista tehdä kirjoitusvirheeseen rinnastuva, hallintolain (434/2003) 51 §:n mukainen korjaus päätökseen vakiintuneen hallintokäytännön mukaisesti tarvittaessa asianosaisia kuullen ja toimittaa se maanmittauslaitokselle kartta-aineistossa olevan virheen korjaamiseksi.

Ympäristöministeriö toteaa, että edellä lausutun johdosta tässä lausunnossa ei oteta erikseen kantaa rauhoitussäännösten tulkintaan valtion vesialueella.

Rauhoitussäännösten sisältö

Ympäristöministeriö ei ota kantaa maa- ja metsätalousministeriön lausunnossaan lausumaan.

Ympäristöministeriö toteaa, että eläinten tappamiskielto on yleiskielen mukaisesti ymmärrettävä rauhoitusmääräys, joka ei rajoitu taksonomialtaan vain tiettyihin lajeihin. Luonnonsuojelun alueiden perustamisajankohtana voimassa olevan luonnonsuojelulain (72/1923) 2 §:n 1 momentin mukaan yleisellä luonnonsuojelun alueella (nykyisin luonnonpuisto) oli kiellettyä kaikenlaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen, niin myös pesien munien, mädin, kasvien, elävien ja kuolleiden kasvien sekä kivennäisten ottaminen ja vahingoittaminen. Tämän mukaisesti kiellon piiriin on lain voimassa ollessa katsottu kuuluvan kaikki eläinlajit, myös kalat ja niiden osat kuten kalan mäti ja näin ollen kieltä olisi voinut ulottua myös kalastukseen.

Alkuperäisessä suojelupäätöksessä vuonna 1934 suojelun alueella on rauhoitettu kaikki lintulajit ja luonnonsuojelun alueiden luvalla on voinut saada luvan variksen tappamiseen. Muita rauhoitussäännöksiä alueeseen ei ole kohdistunut. Vuoden 1948 suojelupäätöksessä suojelun alueella on rauhoitettu kaikki lintulajit, mutta Björköbyn asukkaat ovat saaneet harjoittaa maa- ja metsätaloutta, kalastusta ja hylkeenpyyntiä. Vuoden 1977 rauhoituspäätöksessä alueella on sallittu rauhoitussäännösten estämättä muun muassa kalastus ja kalastuksen vuoksi välttämätön puun hakkaaminen, kiven ja tarvittavien oksien ottaminen Björköbyssä vakituisesti asuville.

Voimassa olevan oikeustilan osalta on todettava, että kalastuslain (379/2015) 7 §:n mukaan yleiskalastusoikeuksiin kuuluu oikeus veloitetusta onkista ja pilkkistä sekä kalastaa silakkaa yhdellä vavalla siimaan kiinnitettyillä pystysuunnassa liikuttavilla koukuilla ja kalastonhoitomaksun suorittamalla

sekä alle 18-vuotiaalla ja 65 vuotta täyttäneellä oikeus harjoittaa viehekalastusta pykälän 3 momentissa säädetyin poikkeuksin. Poikkeuksiin kuuluvat vesialueet, joilla kalastaminen on muun säännöksen nojalla kielletty. Luonnonsuojelulain nojalla kalastusta voidaan rajoittaa vain lain 17 a §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksen säännöksin yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos kalastus vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle.

Yksityisen luonnonsuojelualan suojelua koskeva viranomaispäätös on tehoton siltä osin, kun se on ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa, riippumatta siitä, onko päätös annettu ennen vai jälkeen kyseisen lain voimaantulon. Kalastuslain yleiskalastusoikeudet ovat voimassa myös yksityisellä luonnonsuojelualueella ja niillä valtion suojelualueilla, joilla ei lain tai valtioneuvoston asetuksen säännöksin ole kalastusta kielletty.

Ympäristöneuvos

Päivi Gummerus-Rautiainen

Lainsäädäntöneuvos

Leila Suvantola

Jakelu

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

VN/32366/2022-YM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: